

Bestuurlijke invloed op ecologische doelen van de Kaderrichtlijn Water

Handreiking MEP/GEP in een notendop

In Nederland hebben we in de loop der eeuwen fors ingegrepen in de waterhuishouding. De 'natuurlijke' toestand van ons watersysteem, met meanderende beken, vlechtende rivieren en grote moerassen achter de duinen, is dan vaak ook geen reëel referentiepunt bij het bepalen van ecologische doelen van waterlichamen, zoals de KRW voorschrijft. De KRW biedt voor zulke gevallen echter een alternatieve oplossing, waarbij de hoogst haalbare ecologische referentie moet worden gedefinieerd (het Maximaal Ecologisch Potentieel of MEP) én de daadwerkelijk na te streven toestand (het Goede Ecologische Potentieel of GEP).

Waarom een Handreiking?

Voor het bepalen van het MEP en het GEP zijn deskundige ecologen nodig om aan te geven wat in de huidige situatie mogelijk is. Maar het vraagt ook om heldere bestuurlijke kaders. Bestuurders moeten allereerst aangeven welke functies niet ter discussie staan. Maar nog belangrijker is dat ze, als er eenmaal een theoretisch streefbeeld (het MEP) is gemaakt, moeten bepalen welke doelstelling er echt nagestreefd gaat worden. Hoeveel maatregelen kunnen we ons in de periode tot 2015 financieel veroorloven én praktisch realiseren? Om een goede keuze te kunnen maken, moeten bestuurders zicht hebben op het effect dat te nemen maatregelen zouden kunnen hebben. Die informatie moet van ecologen komen.

Als we het streefbeeld heel dicht kunnen benaderen, dan halen we het GEP. Als we er verder vandaan blijven dan zijn fasering of doelverlaging aan de orde. De KRW biedt die mogelijkheid, maar we moeten een dergelijke keuze wél goed uitleggen. De doelen die we in 2015 willen halen (het GEP of verlaagde doelstellingen) moeten worden beschreven in termen van de KRW. Hier komen de ecologen volop aan bod. Op basis van de door bestuurders gekozen maatregelen beschrijven zij het 'doel'.

Al met al een proces waarbij bestuurders en ecologen elkaar hard nodig hebben. De burgers en de EU-commissie moeten kunnen zien dat keuzes in lijn met de KRW zijn gemaakt. Zeker omdat ook de rechter de besluiten kan toetsen aan de KRW-verplichtingen, is het nodig om een helder en transparant proces te hanteren en goede dossiers op te bouwen.

De Handreiking MEP/GEP

De *Handreiking MEP/GEP* wil daarbij helpen. De *Handreiking* is bedoeld voor de ambtenaren die de voorstellen voor MEP's en GEP's opstellen, en het detailniveau is navenant. Om u als bestuurder of anderszins belanghebbende snel een overzicht te geven van de voorgestelde aanpak én van de bestuurlijke ruimte die u heeft, zijn de hoofdlijnen van de *Handreiking* in deze brochure op een rijtje gezet.

Welke status heeft de Handreiking?

Is de Handreiking een vrijblijvend advies?

Nee. Om ons in Brussel goed te kunnen verantwoorden, moeten we in Nederland zorgvuldig te werk gaan en ervoor zorgen dat we ons houden aan de internationale afspraken die in Europees verband zijn gemaakt. Zeker omdat Nederland kiest voor een pragmatische implementatie van de KRW: we willen de ecologie verbeteren, maar wel na zorgvuldige bestuurlijke afweging. En ook om ons te verantwoorden bij maatschappelijke organisaties, belangengroeperingen en de Nederlandse burger is het belangrijk dat we transparant en eenduidig te werk gaan. Het LBOW heeft daarom ingestemd met het gebruik van de Handreiking door de regionale partijen.

Pakt de rest van Europa het net zo aan?

Er is in Europees verband al uitvoerig gesproken over 'sterk veranderde wateren'. De afspraken die daarover zijn gemaakt zijn neergelegd in een *guidance*. Deze is vastgesteld door de waterdirecteuren van alle lidstaten en geeft de gedeelde interpretatie van de KRW weer. De Nederlandse *Handreiking* is een verdere concretisering van de *guidance*. Uit oriënterende gesprekken hierover met onze buurlanden blijkt dat Nederland op dit gebied voorop loopt. Dat is ook logisch, want weinig landen tellen zó veel kunstmatige of sterk veranderde wateren. Om die reden is het ook belangrijk dat Nederland eerst de eigen koers bepaalt en zo maximaal bestuurlijke ruimte creëert. We hebben onze voorsprong al kunnen gebruiken bij internationaal overleg in Praag (oktober 2005).

Is de Handreiking een kookboek voor de ambtenaren?

Nee. De *Handreiking* is geschreven om te voorkomen dat iedereen het wiel moet uitvinden en vervolgens zijn eigen uitgangspunten en criteria hanteert. Ondanks de gedetailleerde stappen biedt de *Handreiking* bij de uitwerking qua methodiek toch nog de nodige ruimte voor interpretatie. De *Handreiking* bevat kennistabellen en er is een landelijke helpdesk. De daadwerkelijke toepassing van de *Handreiking* doet daarnaast een groot beroep op de gebiedskennis van regionale experts.

Afstemmen en delen van zulke kennis en ervaringen bij de toepassing van de *Handreiking* in de regio's is belangrijk bij de uitwerking van de MEP's en de GEP's. Om die reden is landelijke coördinatie van de uitwerking van belang. Een landelijke projectgroep zal zich hiermee bezig houden. Ook is eind 2006 een evaluatie voorzien aan de hand waarvan de *Handreiking* kan worden bijgesteld.

Hoe is de Handreiking tot stand gekomen?

De *Handreiking* is opgesteld door vertegenwoordigers van regionale en nationale waterbeheerders, provincies en vertegenwoordigers van de ministeries van V&W, VROM en LNV. Het plan van aanpak en de eerste versies zijn uitgebreid besproken in Regionale Ambtelijke Overleggen (RAO's), Regionale Bestuurlijke Overleggen (RBO's) en de nationale Regiekolom Water.

Het proces

Wie doet wat met de Handreiking?

Het MEP en het GEP worden beschreven in de vorm van concrete ecologische doelstellingen. Daar zijn de lidstaten zélf verantwoordelijk voor. Nederland wil deze doelstellingen op regionaal niveau uitwerken. Niet alleen vanwege de regionale verschillen in watersystemen, maar ook om de regionale partijen bestuurlijke ruimte te geven.

Een goede bestuurlijke besluitvorming vraagt om goede voorbereiding. De aanbevolen aanpak is om het hele stappenplan een paar keer te doorlopen: eerst op hoofdlijnen en vervolgens steeds gedetailleerder. Het voorstel is om het hele proces éérs ambtelijk te doorlopen. Zo ontstaat om te beginnen een totaalbeeld van de ecologische doelen, de kosten en de maatschappelijke gevolgen. Het is verstandig een paar varianten uit te werken, die bijvoorbeeld verschillen in de mate waarin fysieke ingrepen als 'onomkeerbaar' worden beschouwd.

Bestuurders maken een keuze op basis van deze varianten, die mogelijk aansluiten op landelijk uitgewerkte scenario's. Vervolgens kan deze keuze worden omschreven in doelen zoals de KRW die vraagt. Resultaat: een haalbaar en betaalbaar maatregelenpakket, waarmee het stroomgebiedbeheersplan kan worden afgerond.

Hoe worden ecologische doelstellingen wettelijk verankerd?

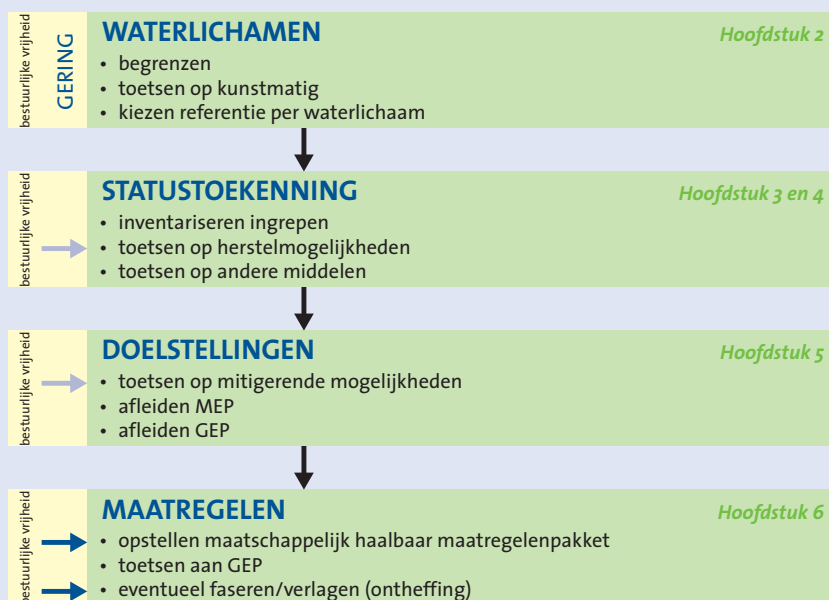
In de implementatiewet KRW, die op 21 december 2005 in het Staatsblad wordt gepubliceerd, is aangegeven dat doelen via een AMvB óf een provinciale milieuverordening worden vastgesteld. De ecologische doelen voor de sterk veranderde en kunstmatige *rijkswateren* worden per AMvB vastgesteld, net als de doelstellingen voor alle Nederlandse natuurlijke wateren. Ecologische doelstellingen voor regionale, sterk veranderde of kunstmatige wateren zullen in provinciale verordeningen worden vastgelegd.

Wat staat er in de Handreiking?

De *Handreiking MEP/GEP* vormt in wezen een stappenplan. Grofweg helpt de Handreiking waterbeheerders bij het beantwoorden van drie, cruciale vragen:

- Wat moet ik doen om een waterlichaam in het *Stroomgebiedbeheersplan 2009* definitief als sterk veranderd of kunstmatig aan te wijzen?
- Hoe leid ik ecologische doelstellingen voor deze wateren af?
- In welke richting moet ik maatregelen zoeken, vooral wat betreft de fysieke inrichting?

De onderwerpen van de Handreiking per hoofdstuk met een indicatie van de bestuurlijke ruimte.

Wanneer is een water kunstmatig en wanneer sterk veranderd?

Een kunstmatig waterlichaam is een door menselijke activiteiten totstandgekomen waterlichaam. Voorbeelden zijn sloten en kanalen. Een waterlichaam is sterk veranderd als het door fysieke ingrepen zodanig van aard is veranderd dat de Goede Ecologische Toestand (GET, de ecologische doelstelling voor natuurlijke wateren) niet meer haalbaar is. Voorbeelden zijn het IJsselmeer en rivieren die voor scheepvaart zijn genormaliseerd.

Wat valt er nu wel en niet onder zulke 'fysieke ingrepen'?

Dat een dijk of het normaliseren van een waterloop een fysieke ingreep is, is duidelijk. Maar wat te denken van de effecten van baggeren, recreatie en visserij? De *Handreiking* kiest voor een brede interpretatie van het begrip 'fysieke ingrepen', uiteraard binnen de ruimte die de KRW biedt. Een voorbeeld: kanalisatie van rivieren voor scheepvaart is overduidelijk een (onomkeerbare) verandering van de fysieke inrichting. Maar geldt dit ook voor de opwerveling van sediment door schepen, die de groei van waterplanten hindert? De *Handreiking* beschouwt dit als een bijkomend effect van de ingreep. Ook kanaalonderhoud, het schonen van waterlopen en kwelderwerken én emissies zoals verhoogde concentraties nutriënten in kwelwater (mits van natuurlijke oorsprong) vallen onder fysieke ingrepen.

Het IJperveld

De waterbeheerder van het IJperveld stond met de KRW in het achterhoofd op het punt miljoenen te investeren in de verbetering van de waterkwaliteit van het gebied. Uit een studie bleek echter dat niet emissies, maar kwel de belangrijkste bron van de hoge concentraties nutriënten was. Omdat kwel het gevolg is van een onomkeerbare fysieke ingreep, staat de KRW toe het ambitieniveau aan te passen.

Tellen fysieke ingrepen in aangrenzende waterlichamen ook mee?

Nee. Zulke ingrepen hebben natuurlijk vaak wél een effect. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat migrerende vissen zowel boven- als benedenstrooms van een waterlichaam gehinderd worden. Dat is voor de KRW echter geen reden om het MEP aan te passen. Eerst moet duidelijk worden wat mogelijk is als de ingreep hersteld zou worden en daarna moet een afweging plaats vinden over welke maatregelen waar worden genomen. De *Handreiking* zal aangeven hoe waterbeheerders hiermee om moeten gaan.

Trekvis en de Haringvlietsluizen

Wij doen erg ons best om de Haringvlietsluizen passeerbaar te maken voor vis. Toch wordt de natuurlijke trekroute niet volledig hersteld. Daarvoor is de veiligheid van het gebied te belangrijk. Dit betekent dat er bovenstrooms minder trekvis kunnen voorkomen. Bij het formuleren van het MEP in het Nederlandse en Duitse deel van de Rijn mag hiermee geen rekening worden gehouden. Het is natuurlijk wel goed om in de komende tijd te volgen hoe andere lidstaten hier in de praktijk mee omgaan.

En wanneer is een fysieke ingreep 'onomkeerbaar'?

Dat hangt in ieder geval niet af van de kosten van het herstellen van de ingreep. Om creatieve oplossingsrichtingen te stimuleren en om transparantie voor de burger te bevorderen, vraagt de KRW namelijk om eerst duidelijk te maken wat zou kunnen als we er geld voor over hebben (MEP). En daarna bij het bepalen van de doelstelling het debat te voeren waar we het geld aan uit gaan geven. 'Onomkeerbaar' hangt wel af van de sociaal-economische gevolgen die het ongedaan maken van de ingreep zou veroorzaken voor bestaande functies van het watersysteem of voor het milieu in brede zin. Als de herstelmaatregel leidt tot significante schade aan een gebruiksfunctie dan is deze niet verantwoord te herstellen en dus onomkeerbaar.

De vraag wat een significant effect is, wordt niet ondubbelzinnig beantwoord. Soms is het antwoord relatief eenvoudig. Zo is weghalen van dijken in verreweg de meeste gevallen geen optie, omdat het een onaanvaardbaar effect heeft op de veiligheid. In andere gevallen is de afweging lastiger. Het is dan aan de bestuurder om een afweging te maken. Die moet uiteraard wel goed en transparant beargumenteerd worden.

Baakse beek

Veel beken in het oosten van het land werden vroeger gevoed door moerassen. Ook de Baakse beek. Nu de moerassen zijn drooggelegd, is de afvoer van de beek veel geringer geworden; de natuurlijke situatie kan niet worden hersteld. Er is een principiële keuze mogelijk tussen een vrij afstromende, zomers droogvallende beek en een gestuwde beek die altijd watervoerend is. Bij deze keuze spelen ecologische overwegingen een rol, maar ook andere functies die de beek nu heeft.

Hoever moet ik gaan met het nemen van mitigerende maatregelen?

Als een fysieke ingreep onomkeerbaar is, betekent dit niet dat de waterbeheerder zich bij het negatieve effect ervan mag neerleggen. De KRW vraagt waar mogelijk 'mitigerende', of kwaliteitsverbeterende, maatregelen mee te nemen. Kosten van de maatregel spelen ook nu nog geen rol: eerst moet worden aangegeven wat kan en daarna volgt een afweging. Een maatregel is 'mitigerend' als het de effecten van een menselijke ingreep verzacht *zonder* daarbij de gebruiksfuncties van het waterlichaam of het milieu in brede zin significante schade toe te brengen. De *Handreiking* stelt dat in het MEP alléén mitigerende maatregelen moeten worden meegenomen die écht relevant zijn en een substantieel effect hebben. Daardoor blijven ecologische doelstellen hanteerbaar én haalbaar.

Natuurvriendelijke oevers langs scheepvaartkanalen

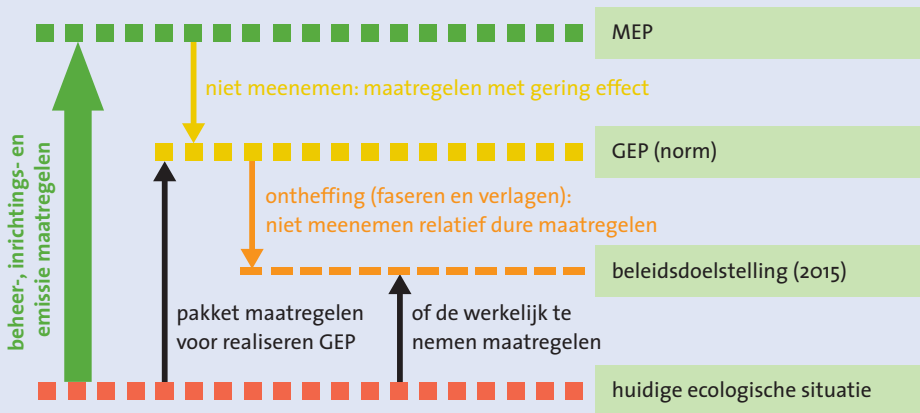
Langs scheepvaartkanalen is vaak geen plaats voor natuurvriendelijke oevers, omdat dijken of wegen in de weg liggen. In dat geval hoeven natuurvriendelijke oevers ook niet als mitigerende maatregel te worden opgenomen. Uit onderzoek in het Amsterdam-Rijnkanaal blijkt bovendien dat bestaande natuurvriendelijke oevers niet altijd effect hebben op de ecologische kwaliteit. Door de vorm van het kanaal en de dynamiek van de scheepvaart blijft het kanaal ook met natuurvriendelijke oevers onaantrekkelijk voor vissen. Dat kan een argument zijn om deze maatregel niet op te nemen als mitigerende maatregel. Daar is dan wel een transparante onderbouwing voor nodig.

Als een water eenmaal als 'sterk veranderd' is aangewezen, hoe bepaal je dan wat het maximaal en het goed ecologisch potentieel is?

Volgens de internationale guidance wordt het MEP voor een sterk veranderd waterlichaam afgeleid uit de referentie van het meest vergelijkbare natuurlijke watertype. Vervolgens wordt bepaald welke fysieke ingrepen er in dit waterlichaam zijn gedaan en welke daarvan onomkeerbaar zijn. Deze fysieke ingrepen hebben uiteraard effect op de ecologische toestand; ze reduceren het ecologisch potentieel. Om dit effect te verzachten, moet worden bekeken welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Daardoor neemt het ecologisch potentieel weer toe. De combinatie van de effecten van fysieke ingrepen én mitigerende maatregelen resulteert in het MEP. En het GEP ontstaat door rekening te houden met de 'lichte afwijking' van het MEP die de KRW toestaat.

Met de opgedane ervaringen van de *Handreiking* heeft Nederland in Praag (oktober 2005) bereikt dat het ook mogelijk is om het MEP af te leiden uit de huidige toestand. Dit resulteert in minder onzekerheden en sluit veel beter aan bij de huidige beheerspraktijk. De methode wordt in 2006 nader uitgewerkt, maar vooruitlopend op definitieve besluitvorming gaan we er in Nederland toch al mee aan de slag.

Na de internationale workshop in Praag is het ook mogelijk om het MEP af te leiden van de huidige toestand. Wanneer bij de huidige toestand de effecten van alle emissie maatregelen en alle uitvoerbare beheer- en inrichtingsmaatregelen worden opgeteld, ontstaat in principe een zelfde MEP als bij de andere methode. Er moet dan wel worden aangenomen dat de kwaliteit in de andere waterlichamen van het stroomgebied goed is. Het GEP ontstaat door de maatregelen weg te laten die slechts een licht effect hebben op de ecologische toestand. Wanneer de resterende maatregelen te duur worden gevonden, is fasering of verlaging van de doelen veelal mogelijk. De beleidsdoelstelling wijkt dan af van de norm.

Gaan we bij kunstmatige waterlichamen anders te werk?

Bij kunstmatige waterlichamen is geen sprake van 'fysieke ingrepen'. Een kunstmatig water is gecreëerd en de ingrepen die daarbij zijn gedaan, gelden per definitie als onomkeerbaar. Er moeten wel mitigerende maatregelen worden gezocht voordat het MEP kan worden opgesteld. Hierbij doet het probleem zich voor dat sommige kunstmatige wateren, zoals sloten en kanalen, niet goed met een natuurlijk watertype vergeleken kunnen worden. De beste sloten en kanalen kunnen dan als uitgangspunt worden genomen. Overigens zijn er voor enkele veel voorkomende sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen landelijke MEP's en GEP's opgesteld die voorlopig kunnen dienen als voorbeeld.

Wat als ik het GEP heb uitgewerkt?

Is het GEP eenmaal bekend, dan kan worden getoetst of het waterlichaam er op dit moment al aan voldoet. Of beter: of het GEP in 2015 wordt gehaald, uitgaande van de ontwikkelingen in het gebied en de maatregelen die worden genomen. Zo ja, dan hoeft dit alleen nog maar goed verantwoord te worden in de rapportage voor het *Stroomgebiedbeheersplan 2009*. Wel moeten de overwegingen om een waterlichaam de status 'sterk veranderd' te geven na 2009 iedere zes jaar weer opnieuw worden onderbouwd. Wordt het GEP niet gehaald, dan moeten de stappen nog eens kritisch worden doorgenomen om zeker te weten dat er inderdaad een probleem is.

Wat voor maatregelen moeten we nemen als het GEP niet gehaald wordt?

Als het GEP niet wordt gehaald, maakt de toets duidelijk wat hiervan de oorzaken zijn. Dit biedt weer aanknopingspunten voor een maatregelenpakket waarmee de ecologische kwaliteit kan worden verbeterd. In veel gevallen is *maatwerk* nodig, wat een grondige kennis van het systeem vergt.

De beheerder moet de optimale mix van inrichtingsmaatregelen en emissiebeperkende maatregelen zoeken. Ook moet de prioriteit van elke maatregel bepaald worden, én het schaalniveau waarop deze maatregel het meest effectief is (van individueel waterlichaam tot compleet stroomgebied, bijvoorbeeld).

De keuze voor een maatregelenpakket is gebaseerd op een sociaal-economische afweging en die biedt uiteraard veel ruimte voor bestuurlijke keuzes. Als maatregelen niet haalbaar zijn, of niet betaalbaar worden geacht, kan Nederland 'onthefingen' toepassen die het mogelijk maken het GEP pas later te realiseren of om een lagere doelstelling aan te houden. Uiteraard worden hier wel duidelijke voorwaarden aan verbonden. Een heldere onderbouwing is nodig en er moet worden voorkomen dat problemen op andere waterlichamen worden afgewenteld. De *Handreiking* gaat hier nader op in. De sociaal-economische afweging wordt echter uitgewerkt door de werkgroep Afwegingskader; zij doen voorstellen voor de scenario's die uitgangspunt zijn en geven verder invulling aan het afwegingsproces.

Hagmolenbeek

Hermeandering is een mogelijke herstelmaatregel bij gekanaliseerde beken. Verwacht wordt dat dit voor de Hagmolenbeek leidt tot een verlies van 0,5% van het landbouwareaal. Dit wordt op zich niet als significante schade beschouwd. De beek heeft nu een te groot nat profiel. Het verkleinen van de bestaande afmetingen leidt echter wel tot hogere grondwaterstanden en grotere kans op overstromingen. Bovendien is geschat dat de opbrengstderving van de landbouw als gevolg van de verslechtering van de waterhuishouding tot significante schade aan de gebruiksfunctie leidt. Dit effect kan worden verzacht door landbouw te verbreden, bijvoorbeeld door extensieve landbouw met natuurontwikkeling te combineren, of met recreatie en toerisme. Een deel van de landbouwbedrijven zal dan moeten worden uitgekocht en een deel zal andere vormen van financiering moeten krijgen. Met zulk landgebruik is vernatting van het stroomgebied mogelijk. Bij de beoordeling van de sociaal-economische gevolgen wordt in dit geval dus rekening gehouden met een gedeeltelijke verandering van de functie.

Samenvattend

Welke ruimte heb ik om mijn eigen afwegingen te maken?

De *Handreiking MEP/GEP* biedt bestuurders bewust zo veel mogelijk beslissruimte. Deze ruimte ligt vooral op de volgende vier punten:

1. Aanwijzen van kunstmatige en sterk veranderde wateren

Om een waterlichaam als 'sterk veranderd' te kunnen aanwijzen, moet duidelijk gemaakt worden dat de GET niet meer haalbaar is als gevolg van 'onomkeerbare fysieke ingrepen'. De *Handreiking* biedt bestuurders de mogelijkheid dit ruim te interpreteren. Dat geldt allereerst voor de vraag wat allemaal onder 'fysieke ingrepen' valt. Maar ook voor de vraag wanneer zo'n ingreep 'onomkeerbaar' is. Kort gezegd: als herstel van een ingreep 'significante' gevolgen heeft voor gebruiksfuncties (zoals wonen of scheepvaart) of het milieu nadelig beïnvloedt, is het geen optie en kan de ingreep als 'onomkeerbaar' worden beschouwd.

Voor kunstmatige wateren geldt deze ruime interpretatie eveneens: de (gegraven) morfologie wordt als een gegeven beschouwd (en is dus onomkeerbaar).

2. Realistische mitigerende maatregelen

Ook al worden fysieke ingrepen als onomkeerbaar beschouwd, dan nog hebben beheerders en de provincie de verantwoordelijkheid om maatregelen te zoeken waarmee het effect van die fysieke ingrepen zo veel mogelijk teniet wordt gedaan. De *Handreiking* stelt echter dat alleen echt relevante mitigerende maatregelen hoeven te worden genomen bij het bepalen van het MEP. Zo kunnen bestuurders voorkomen dat het MEP een onrealistisch ideaalbeeld schetst.

3. De afstand tussen MEP en GEP

Als het MEP is vastgesteld, kan het GEP worden bepaald. De KRW stelt dat er een 'lichte afwijking' tussen die twee mag bestaan. De *Handreiking* biedt ook hier ruimte, maar deze is beperkt.

4. Faseren en verlagen van ecologische doelstellingen

Als het GEP is vastgesteld, moeten maatregelenpakketten worden opgesteld voor waterlichamen die er niet aan voldoen. Nu worden de kosten van maatregelen voluit meegewogen. Als bestuurders inschatten dat de kosten van de benodigde maatregelen onevenredig groot zijn, kan besloten worden tot fasering (meer tijd uittrekken voor het behalen van het GEP) of tot verlaging, waarbij niet het GEP zelf, maar ervan afgeleide doelstellingen worden gehanteerd.

Veel gestelde vragen

Kan de Handreiking niet wat simpeler?

De *Handreiking*, zo zeggen degenen die er straks mee moeten werken, is bewerkelijk en bevat veel gedetailleerde stappen. Is al dat werk en die administratie wel nodig? Het is waar dat de *Handreiking* gedetailleerd is. Dat kan niet anders, omdat de *Handreiking* moet aansluiten op de eveneens zeer gedetailleerde Europese *guidance*. Als Brussel straks in de Nederlandse keuken wil kijken, moeten we een goed verhaal hebben. Het is dus zaak goed te documenteren hoe afwegingen zijn gemaakt. Overigens blijkt uit ervaring met de toepassing van de *Handreiking* dat het vooral in het begin veel werk is, later gaat het steeds makkelijker. Maar het is wel zaak om voldoende menskracht vrij te maken om het huiswerk goed te doen.

Waarom stemmen we het GEP niet direct af op wat we bereiken met het huidige beleid?

We houden ons dan niet aan de spelregels van Brussel. De ervaring met de uitvoering van Europese richtlijnen leert dat we het huiswerk later dan alsnog moeten doen. Beter is dus om het nu direct goed te doen. Bovendien ligt er nu een duidelijke kans om partijen te overtuigen dat de waterkwaliteit moet verbeteren en dat er extra maatregelen moeten worden getroffen.

Moet alles voor elk waterlichaam?

Ja, ieder sterk veranderd en kunstmatig waterlichaam heeft zijn eigen kenmerken. We hadden er echter ook voor kunnen kiezen om landelijke MEP's en GEP's voor enkele groepen waterlichamen af te leiden. Dit is minder werk, maar biedt ook minder ruimte voor maatwerk en bestuurlijke beslissingsvrijheid. Het volgen van de gedetailleerde *Handreiking* en het maatwerk per waterlichaam zijn in feite de prijs die we betalen voor veel bestuurlijke ruimte en de mogelijkheid om doelen haalbaar en betaalbaar te houden. Die extra investering verdienen we dus terug.

Overigens doet de *Handreiking* verschillende suggesties voor groepering van waterlichamen tijdens de toepassing, wat leidt tot werkbesparing. Bovendien wordt aangegeven dat het detailniveau van de analyse afhangt van de vraag hoe vanzelfsprekend een bepaalde conclusie is. Aangeven dat een dijk een onomkeerbare ingreep is, kan in één zin, terwijl voor een gewijzigd peilbeheer soms een uitgebreidere analyse nodig is.

Wanneer moeten de MEP's en de GEP's klaar zijn?

De ecologische doelstellingen voor natuurlijke wateren worden nog getoetst en internationaal op elkaar afgestemd. Daardoor kunnen deze pas in december 2006 bestuurlijk worden vastgesteld. Doelstellingen voor de sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen kunnen pas daarna worden vastgesteld, in december 2007. Dat lijkt nog ver weg, maar het is aan te raden snel te beginnen omdat er heel wat afstemming nodig is.

Hoe zit het met het GEP in beschermde gebieden?

In sommige gebieden gelden al ecologische doelstellingen, bijvoorbeeld op basis van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Deze kunnen afwijken van de doelstellingen die uit de KRW voortvloeien. In dat geval zijn de strengste doelstellingen van toepassing. Ook in die gevallen is ontheffing mogelijk, tenzij de betreffende richtlijnen anders aangeven.

Redactie: Remco Zuiderent (Direct Dutch Publications)

Foto's: Hugo Coops, Gerti Schmidt, Pia Eckstein, Wim Knol

Coördinatie productie: Henk Bos

Druk: Evers Litho & Druk, Almere

Nadere informatie: Diederik van der Molen (RIZA)

E-mail: d.t.vdmolen@riza.rws.minvenw.nl

Deze brochure is een uitgave van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De inhoud is opgesteld door de projectgroep MEP/GEP.

De brochure is te downloaden van www.kaderrichtlijnwater.nl en www.stowa.nl.

Lelystad, maart 2006